

ES Mūžizglītības programmas

Comenius daudzpusējais projekts „The treasure chest and ICT or ICT in reading and writing”

Līguma nr. 2013-1-BG1-COM06-00006 2

Latvian wedding ceremonies in 18th -21st century

- 1) Essential part of the ancient cave people life was different beliefs, customs, traditions and ceremonies. Ancient people were superstitious, they believed in the mystical power that drives the global order because of the lack of knowledge
- 2) Various rituals, which had symbolic and practical significance, evolved over the time. These rituals were mostly related to transition between age periods called as initiation, progeny and partnerships, including marriage.
- 3) In ancient times a man and his relatives stole the bride. Stealing the bride could also be forced and uncoordinated with the bride and her relatives. In Duchy of Courland violent bride stealing was punished with the death penalty.
- 4) In the not-so-distant past bride stealing was replaced by marriage. Married female relative from the man's family informed the bride and her family about man's proposal, and if the bride had never seen the man, she organised their first meeting. If the bride refused to marry, the case has been closed. In a little bit earlier past man's parents take a decision on the bride's choice, but the role of intermediary also fulfilled married female relative from the man's family. If the bride's family accepted the proposal, parents set a wedding date.
- 5) After the determination of the wedding date, the young couple drove to the church to sign up. It was usually done on Friday or Saturday, 2-3 weeks before the wedding. Bride drove to the church together with her godfather and godmother, groom drove together with his godfather. Each party drove from their homes with their cart. After a week on Sunday in the church announced the young couple.
- 6) The wedding was organized by the groom's family, bride's family prepared dowry. Guests, who attended the wedding, took up a loaf of rye bread, butter and at least one half of pig's head. Sometimes the guests took up the cheese too. Other gifts were not accepted.

Latviešu kāzu ceremonijas 18.-21.gs.

Kopš pirmā brīža, kad senais alu cilvēks savā apziņā saskatīja kaut ko vairāk nekā tikai vēlmi ēst un pāroties, viņa darbību šai saulē sāka pavadīt dažādi ticējumi un paražas, tradīcijas un ceremonijas. Zināšanu un izpratnes trūkuma dēļ par dabā noritošajiem procesiem radās māņticība mistiskiem spēkiem, kas vada un nosaka pasaules kārtību.

Gadu simtiem un tūkstošiem ritot, dažādas ikdienišķas cilvēka fiziskās un garīgās pasaules parādības apauga ar sarežģītu rituālu tīklu, kuriem varēja būt gan simboliska, gan praktiska jēga. Dabiski, ka laika gaitā, ņemot vērā cilvēka dzīves ritumu, visvairāk rituālu tika saistīti ar tādām sfērām kā pāreja starp vecumposmiem (dažāda līmeņa iniciācijas), pēcnācēji un partnerattiecības. Šajā rakstā gribētos specifiski apskatīt vienu rituālo līmeni - laulību tradīcijas.

Tālā senatnē līgava tautietim un viņa radniekiem bija jānozog. Un ne vienmēr šī zagšana bija ar pašu līgavu un viņas dzimtu saskaņota. Par to, ka vardarbīga līgavu zagšana neiztika bez savainojumiem un cilvēku upuriem un tika uzskatīta par reālu problēmu liecina kaut vai tas, ka Kurzemes hercogistē par šādu rīcību tika paredzēts nāves sods.

Mums tuvākā pagātnē līgavu zagšanu bija aizstājušas precības. Puisis, kurš bija nolūkojis sev līgavu, palūdza kādu no savām precētajām radniecēm izpildīt precinieces lomu un paziņot līgavai un tās vecākiem sava radnieka priekšlikumu. Gadījumos, kad iecerētā līgava puisi nepazina un nebija iepriekš redzējusi, precinieces uzdevums bija noorganizēt viņai iespēju puisi ieraudzīt. Tā varēja gadīties, jo agrākos laikos jebkādas attiecības pirms kāzām tika uzskatītas par netikumīgām. Ja iecerētā līgava preciniecei atteica, tad ar to arī lieta tika izbeigta. Mazliet senākos laikos lēmumu par līgavas izvēli pieņēma nevis puisis, bet gan puīša vecāki. Viņi bija tie, kas sūtīja precinieci. Ja priekšlikums tika pieņemts, tautieša un līgavas vecāki kopā ar jaunajiem norunā kāzu dienu. Arī te preciniece veica starpnieces lomu.

Kad kāzu diena bija norunāta, jaunajam pārim bija jābrauc uz baznīcu pie prāvesta pierakstīties. Parasti to darīja piektdien vai sestdien, 2-3 nedēļas pirms kāzām. Līgavai līdzī brauca krusttēvs un krustmāte, tautietim krusttēvs. Brauca ar diviem ratiem, katrs no savām mājām. Pēc tam nākamajā svētdienā jaunais pāris tika uzsaukts baznīcā.

Tautietim un viņa vecākiem bija jārupējas par pašām kāzām, bet līgavai un viņas vecākiem par pūru un mantu, ko deva līdzī līgavai. Bija pieņemts, ka katra dzimta, kas kāzās piedalījās, aiznesa tur vienu kukuli rudzu maizes, sviestu un vismaz vienu cūkas galvas pusi. Daži nesa arī sieru. Citas dāvanas agrāk kāzu viesi nenesa un jauno pāri, kā tas pieņemts mūsu dienās, neapdāvināja ne ar ziediem, ne ar dāvanām.

- 1) Senajiem alu cilvēkiem būtiska dzīves sastāvdaļa bija dažādi ticējumi, paražas, tradīcijas un ceremonijas. Zināšanu trūkuma dēļ senie cilvēki bija māņticīgi, viņi ticēja mistiskiem spēkiem, kas vada pasaules kārtību.
- 2) Dažādi rituāli, kuriem bija gan simboliska, gan praktiska nozīme, attīstījās laika gaitā. Šie rituāli lielākoties tika saistīti ar pāreju starp vecumposmiem jeb iniciāciju, pēcnācējiem un partnerattiecībām, tajā skaitā laulībām.
- 3) Senatnē vīrietim un viņa radniekiem līgava bija jānozog. Līgavas zagšana varēja būt arī nesaskaņota ar līgavu un viņas radniekiem, un notikt piespiedu kārtā. Kurzemes hercogistē par vardarbīgu līgavas zagšanu bija paredzēts nāves sods.
- 4) Tuvākā pagātnē līgavas zagšanu aizstāja precības. Puiša precētai radniecei bija jāpilda precinieces loma un jāpaziņo līgavai un viņas ģimenei par puiša priekšlikumu, jānoorganizē viņiem pirmā tikšanās. Ja līgava atteica, lieta tika izbeigta. Mazliet senākos laikos lēmumu par līgavas izvēli pieņēma puiša vecāki, arī tad preciniece veica starpnieces lomu. Ja priekšlikumu pieņēma, tad vecāki noteica kāzu dienu.
- 5) Pēc kāzu datuma noteikšanas jaunajam pārim bija jābrauc uz baznīcu pie prāvesta pierakstīties. To parasti darīja piektdien vai sestdien, 2-3 nedēļas pirms kāzām. Līgavai līdzī brauca krusttēvs un krustmāte, tautietim krusttēvs. Katra puse brauca ar saviem ratiem no savām mājām. Pēc nedēļas svētdienā jaunais pāris tika uzsaukts baznīcā.
- 6) Puiša ģimene organizēja kāzas, līgavas ģimene gatavoja pūru. Viesi, kas piedalījās kāzās, līdzī ņēma vienu kukuli rudzu maizes, sviestu un vismaz vienu cūkas galvas pusi, dažreiz līdzī ņēma sieru. Citas dāvanas nebija pieņemtas.